

Lide Hernando Muñoz

KANTATZEARI EMANA

'IZOTZ URA', LEHEN LIBURU

"22 urterekin Literatura masterra egin nuen. Musikan konfiantza gehiago izan dut idazten baino. Irakasleak, onena, dakigunari buruz idaztea zela esan zigun. Horregatik, liburuak gaur egungo musika industria barrutik ezagutzen duen baten testigantza fikzionatua da. Pertsonaiek nire bi pentsaera islatzen dituzte, askotan talkan egon direnak. Idaztean ohartu naiz gizarteak, guk, polarizatu ditugula bi jarrera horiek, eta onartu egin behar ditugula kontraesanak. Batzuetan, gurekoiago jokatu nahi dugu, eta besteetan, supermilitanteak izan nahi dugu, eta dena egin gainontzekoengatik. Bi postura horiek islatzen ditu bi nesken adiskidetasun harremanetik".

"Liher taldeari esker ikasi dut aske izaten eszenatokian"

"Harreman ireki ez eskusiboa" du Lide Hernando Muñozek (1991, Donostia) musikarekin. Liher taldearekin pausaldia eginda, *Bele* musika proiektua aireratu berri du. Berriki aurkeztu du *Izotz ura* liburuak ere, Susa argitaletxearekin. Sorkuntzatik bizitzea erabaki osteko etapa baten hasiera da, muga askoduna, era berean, baina mugarik gabea. "Nahi dudana egiteko gogoia dut", dio.

✍ IZAR MENDIGUREN COSGAYA 📷 DANI BLANCO / ARGIA CC BY-SA

Nola definituko zenuke musikarekin duzun harremana?

Harreman ireki ez eskusiboa da. Pixkanaka nire bizitzako gauza zentralena bihurtu da. Uneotan nire lan printzipala -ogibide zena- irailen utzi nuen, eta orain abestera dedikatzen naiz. Egunero daukat kontzertu edo hitzaldiren bat. Oraingoan, zorian gehiago ematen dit zorigaitza baino, nahiz eta bidea latza izan. Industriaren antolaketa-modua ez da justua -hainbat faktorengatik-, baina musikak asko ematen dit, ez naiz nekatu, eta hala aritzea espero dut denbora askoan.

Noiz eta nolakoak izan ziren zure lehen notak?

Musikan 21 urterekin hasi nintzen. Txikitatik abesten nuen etxean eta ikastolan. Trikitiko irakasleak askotan jartzen gintuen abesten, eta eskolako ekitaldietan kantatzen nuen. Karrera bukatzean erosi nuen gitarrak, eta hor hasi nintzen abesti propioak jotzen. Gero, piano-jotzaile bat ezagutu nuen, eta kalean jo genuen bi udaratan turistentzat, Donostian. Sekulako irakaspena izan zen, egunero kalean 2-3 orduz jotzen baiken. Horrela hasi nintzen ikasten, bidean, ahotsa ez nekatzeko. 22-23 urterekin lehen maketa atera nuen.

Arrazoi gutxi, denbora asko izan zen zure bakarkako lehen maketa, gerora heldu zen Liher taldea. Zer du Lidek Liherretik, eta Liherrek Lidetik?

Aske abestea. Hasieran geldi nengoen, eta ez nuen uzten nire askatasuna naturala izaten. Denborarekin, Liher taldeari esker ikasi dut aske izaten eszenatokian. Liherrek Lideregandik, aldiz, nahiz eta estiloa gogortu, nire ahoskera jaso du, kantera souleroa.

Liherrekin Tenplekuak erre dituzue. Parentesia iragarrita, orain zer?

Musikarekin jarraitu, beste formatu batzuetan. Helduen bizitza geroz eta konplikatuagoa da, eta entsetatzeko ez bestetarako geratu ahalko gara: kafe bat hartu edo parranda egiteko. Beraiekin elkartzeko gogoia dut, baina jo behar izan gabe. Nahita iragarri dugu etenaldi mugagabea, nahiz eta beldurra eman horrek. Ez da utzi nahi dugula, etenaldiari mugarik ez diogula jarri nahi baizik, gogoia badugu elkartu eta berriz hasiko gara. Zortzi urte daramatzagu gelditu gabe, 400 kontzertutik gora jo ditugu Euskal Herrian eta Europan, eta nekatuta gaude fisikoki zein

"Orain, talde gazteek 'management' enpresei deitzeak tristetu egiten nau: lehenbizi zure bidea egiten saiatu, ur horietan mugitu, eta ikusi zein erraza edo zaila den".

mentalki. Asko maite dugu elkar, baina burua beste gauza batzuetan murgiltzeko gogoz gaude, ez musikan bakarrik. Gogoia dugu parentesia ireki eta pittin bat elkarren falta nabaritzeko.

Zuzenekoiei ematen diezun indarra, ahotsa eta gorputza izugarria da. Eszenatokiko jarrera hautu kontzientea da?

Bilakaera naturala izan da, ez hautua. Musikak aurrera eramaten zaitu, doinu intimistagoa balitz gutxiago mugituko nintzateke. Hala ere, presentzia ez da mugimendua eta janzkera, fisikotik ateratzen da. Denborarekin lortutako askatasunaz oso harro nago, eszenatokira igotzean klik egiten dut, eta jendeak zer pentsatzen duen ahazten saiatzen naiz: nor naizen, nondik natorren, zein adin daukadan... Abestitik abestira burbuila hori puskatzen da batzuetan, eta ni izatera itzultzen naiz, barrez hasten naiz.

Bele proiektua abiatu berri duzu. Zer nahi diozu eskaini zozaori?

Ondo pasatzeko musika ezberdina da *Bele*. Sortzen ari garen soinua ez dago

gaur egun Euskal Herrian, nahiz eta batzuekin alderatu daitekeen. Nahiko genuinoa da egiten ari garena Euskal Herriarentzat. Ondo pasa daitekeela erakutsi nahi dut, dantzatzuz, irribarre batekin bukatuz, kontzertu polit batean gozatzuz. Musika afroamerikarrak ez du izan inoiz Euskal Herrian harrera potenterik, beti jo izan dugu gauza zuriagoetara: rock edo pop britainiarra, folka... Nik beti edan dut musika afroamerikarretik, soula, aranbi...

Euskarazko kultur eszena aldatzen ari da?

Zeharo, eta sekulako abiaduran. Eten-gabe geratzen zara atzean. Durangoko Azokan, joan den urtean, musikan 300 nobedade egotea sekulakoa da, bizi garen biztanle kopurua kontuan hartuta. Pandemiak birak eta zuzenekoak etetea ekarri zuen, baina jendeak etxean ekoizteari ekin zion. Gaur egun, lokalak ez daude beteta, garajeetan egiten zen rocka edo zarata, eta orain ez. Beti aldatzen ari da.

Esaterako, musika industrian, *management* enpresatara jotzen du jendeak. Marrazoak dira, geroz eta handiagoak

dira eta geroz eta gutxiago daude. Talde gazte asko doaz horra. Gaztetxeen sarea geroz eta ahulagoa izateak eragin du, akaso, horretan. Lehen, gaztetxetara deituta, zure kabuz jo zenezakeen. Orain, talde gazteek *management* enpresei deitzeak tristetu egiten nau: lehenbizi zure bidea egiten saiatu, ur horietan mugitu, eta ikusi zein erraza edo zaila den. Jai eremu aldarrikatzaile asko ere, enpresek antolatzen dituzte, eta hor ere kontraesana dago.

Zer nolako kultur industriarekin amesten duzu?

Askotarikoa dena. Jendeak bururatu ahal zaizkizun estilo guztiak egiten ditu euskaraz, baina industria ez da horren horizontala. Irudikatzen dudana industrian, askotariko sorkuntza legoke, eta hedabideek ere tokia egingo liekete sorkuntza horiei guztiei. Horrela, jendea hezita legoke musika ezberdinak entzuteko, eta ez betiko lau estilo ezagunak bakarrik entzuteko. *Management* enpresa asko eta txikiak leudeke, gure lana ateratzen saiatuko lirakeenak, eta ez gure lanetik bizitzen. ●